

UCHWAŁA NR XXIV/ 131 /2020
RADY GMINY W OROŃSKU
z dnia 2 czerwca 2020 r.

**w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz
Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2020-2022**

Na podstawie art.18 ust.2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie Gminnym (Dz. U. 2020 r. poz. 713) w związku z art. 6 ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. 2020 r. poz. 218), uchwała się co następuje:

§ 1.

Przyjmuje się Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2020-2022 stanowiący załącznik nr 1 do niniejszej uchwały.

§ 2.

Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Orońsko

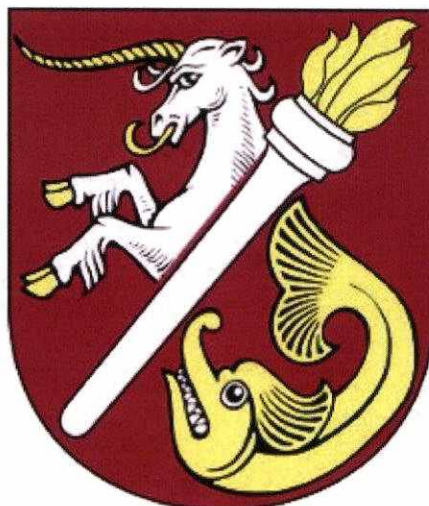
§ 3.

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia

Przewodniczący Rady Gminy

Sylwester Różycki

**GMINNY PROGRAM
PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY
W RODZINIE ORAZ OCHRONY OFIAR
PRZEMOCY**

na lata 2020 - 2022

w Gminie Orońsko

I Wstęp

Zagadnienie przemocy w rodzinie jest problemem interdyscyplinarnym i jako taki zasługuje nie tylko na różnorodny opis teoretyczny, ale przede wszystkim na wypracowanie różnych możliwości jego rozwiązywania. Mowa tutaj o podejmowaniu przez jednostki administracji publicznej, oraz lokalne organizacje pozarządowe wspólnych wysiłków prowadzących do tworzenia gminnych programów przeciwdziałania przemocy w rodzinie, budowania programów prewencyjnych czy wypracowywania adekwatnych i skutecznych narzędzi do pracy z osobami uwikłanymi w przemoc. Analizując doświadczenia założyć należy, że jedynie regularna międzysektorowa współpraca wielu instytucji (ośrodków pomocy społecznej, służb mundurowych, organizacji pozarządowych, sądownictwa, mieszkalnictwa, oświaty, ochrony zdrowia) może być przyczynkiem do realnego zmniejszenia liczby dokonywanych aktów przemocy w środowisku domowym. Oznacza to, że problem przemocy w rodzinie każdorazowo powinien być rozwiązywany nie na poziomie dostępnych instrumentów pomocy społecznej ale na poziomie instrumentów szeroko rozumianej polityki społecznej. Przyjęcie takiej filozofii pomagania zwiększa nie tylko szansę na skuteczne wsparcie, ale przede wszystkim zapewnić może ciągłość wsparcia (w szczególności po okresie doświadczenia tzw. „gorącej przemocy”). Opracowany Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2020-2022 jest wypełnieniem Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych.

II Podstawy prawne do opracowania i realizacji Programu

Program będzie realizowany w oparciu o następujące dokumenty normujące problematykę przeciwdziałania przemocy w rodzinie:

- Ustawa z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz.U. 2020 r. poz. 218);
- Ustawa z dnia 12 marca 2004r. o pomocy społecznej (Dz.U. 2019 r., poz. 1507);
- Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. 2019 r. poz. 2277);

III Adresaci programu

Program adresowany jest do osób i rodzin, które ze względu na przemoc w rodzinie wymagają wsparcia społecznego, osób stosujących przemoc w rodzinie, świadków przemocy w rodzinie, osób zagrożonych przemocą, dzieci i młodzieży, przedstawicieli instytucji, organizacji pozarządowych i służb zobowiązanych do udzielania pomocy w sytuacji przemocy, społeczności lokalnej.

IV Realizatorzy programu

Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w gminie Orońsko na lata 2020-2022 będzie realizowany przez instytucje zobligowane do działań z zakresu przeciwdziałania przemocy:

1. Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Orońsku;
2. Zespół Interdyscyplinarny w Orońsku;
3. Policję;
4. Gminną Komisję Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych;
5. Placówki Oświatowe w gminie Orońsko;
6. Służbę Zdrowia,;
7. Organizacje pozarządowe.

V Definicje Przemocy w rodzinie

Przemoc w rodzinie w świetle ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie to jednorazowe lub powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie naruszające prawa lub dobra osobiste osób najbliższych, w szczególności narażające te osoby na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, naruszające ich godność, nietykalność cielesną, wolność, w tym seksualną, powodujące szkody na ich zdrowiu fizycznym lub psychicznym, a także wywołujące cierpienia i krzywdy moralne u osób dotkniętych przemocą. Osobami najbliższymi są małżonek, dzieci, rodzice, rodzeństwo powinowaci, przysposobieni oraz ich małżonkowie, a także inne osoby wspólnie zamieszkujące i gospodarujące. Do najczęstszych form przemocy w rodzinie zaliczyć należy:

Przemoc fizyczną: popychanie, odpychanie, obezwładnianie, przytrzymywanie, policzkowanie, szczypanie, kopanie, duszenie, bicie otwartą ręką i pięściami, bicie przedmiotami, powodowanie oparzeń, polewanie substancjami żrącymi, użycie broni, porzucanie w niebezpiecznej okolicy, nieudzielenie koniecznej pomocy, itp.;

Przemoc psychiczną: wyśmiewanie poglądów, religii, pochodzenia, narzucanie własnych poglądów, stała krytyka, wmawianie choroby psychicznej, kontrolowanie i ograniczanie kontaktów z innymi osobami, domaganie się posłuszeństwa, ograniczanie snu i pożywienia, wyzywanie, poniżanie, upokarzanie, zawstydzanie, stosowanie gróźb, itp.;

Przemoc seksualną: wymuszanie pożycia seksualnego, nieakceptowanych pieszczot i praktyk seksualnych, seksu z osobami trzecimi i sadystyczne formy współżycia seksualnego, krytyka zachowań seksualnych, itp.;

Inne formy przemocy, np. przemoc ekonomiczna (odbieranie zarobionych pieniędzy, uniemożliwianie podjęcia pracy zarobkowej, niezaspakajanie materialnych potrzeb rodziny, brak opieki i uniemożliwianie zaspakajania podstawowych potrzeb fizjologicznych (związanych ze snem, higieną), groźba karalna, zmuszanie do picia alkoholu, zabór, itp.

VI Charakterystyka zjawiska przemocy w rodzinie

Przemoc w rodzinie jest problemem złożonym i ma wiele definicji. Powszechnie przemoc traktowana jest jako akt godzący w osobistą wolność jednostki prowadzący do jej fizycznej, a także psychicznej szkody. Często przemocą w rodzinie określa się „zamierzone i wykorzystujące przewagę sił działanie przeciw członkowi rodziny, naruszające prawa i dobra osobiste, powodujące cierpienie i szkody”.

Przemoc w rodzinie charakteryzuje się tym, że:

Jest intencjonalna: działania osoby stosującej przemoc są zamierzone i celowe, ukierunkowane na kontrolowanie i podporządkowanie drugiego człowieka;

Występuje dysproporcja sił: w relacji jedna ze stron ma przewagę nad drugą. Osoba doświadczająca przemocy jest słabsza, a osoba stosująca przemoc silniejsza;

Narusza prawa i dobra osobiste: osoba stosująca przemoc wykorzystuje swoją przewagę narusza prawa i godność drugiego człowieka (członka rodziny);

Powoduje cierpienia i szkody: osoby dotknięte przemocą w rodzinie doznają bardzo bolesnych szkód psychicznych i fizycznych.

Przemoc może być zarówno skutkiem, jak i przyczyną dysfunkcji w rodzinie, ale bez wątplenia należy zaklasyfikować ją do kategorii zachowań negatywnych o dużej szkodliwości społecznej. Jak wynika już z samych definicji, przemoc w rodzinie przyczynia się do dezorganizacji funkcjonowania rodziny, łamania norm moralnych, prawnych, tragicznych skutków psychologicznych oraz w skrajnych przypadkach do poważnych uszkodzeń ciała bądź zabójstw. Przemoc ze strony najbliższych osób jest doświadczeniem traumatycznym, upokarzającym, wywołującym cierpienie, rodzącym nienawiść i pragnienie odwetu, okaleczającym psychikę.

Przemoc w rodzinie może przybierać różne formy: od przemocy fizycznej, przez przemoc psychiczną i seksualną, zaniedbanie, po przemoc ekonomiczną.

Z punktu widzenia problemu przemocy w rodzinie, za najważniejsze i najgroźniejsze uważa się stereotypy:

Usprawiedliwiający przemoc;

Przenoszące odpowiedzialność: za przemoc na osobę, która jej doznaje;

Przekonania izolujące: osobę doświadczającą przemocy.

VII Zadania służb powołanych do realizacji ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie

Aby myśleć o skutecznym rozwiązywaniu problemu przemocy w rodzinie należy skupić swoją uwagę na trzech wymiarach systemowego wsparcia: prewencji, interwencji oraz reintegracji osób uwikłanych w przemoc w rodzinie.

Prewencja: jest kierowana do ludzi w sytuacji zagrożenia przemocą w rodzinie. Działania prewencyjne powinny być ukierunkowane na eliminowanie przyczyn uwikłania w przemoc oraz redukcję ryzyka.

Interwencja: obejmuje wszystkie osoby doświadczające przemocy w rodzinie, w szczególności przemocy gorącej i jako taka związana jest przede wszystkim z zapewnieniem natychmiastowego wsparcia ludziom takiej pomocy wymagającym.

Integracja: jest możliwa tylko dzięki dostosowaniu jej kształtu do potrzeb i barier ludzi doświadczających przemocy w rodzinie. Integracja odwołując się do rozróżnienia na pomoc i opiekę jest zdecydowanie utożsamieniem tej pierwszej formy, nastawionej na samodzielność życiową klientów (w odróżnieniu od opiekuńczego braku samodzielności życiowej), na ich niezależność bądź względną zależność, podjęcie działań z powodu sytuacji trudnej (a nie jak w przypadku opieki, niesamodzielności), oraz ograniczanie czasu trwania relacji (która w założeniu nie ma być długotrwała).

Najważniejszą instytucją wspierającą osoby uwikłane w przemoc jest Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Orońsku. Jego zadaniem pozostaje koordynacja wszelkich działań w zakresie prewencji, interwencji oraz integracji a głównym narzędziem pracy pozostaje funkcjonowanie zespołu Interdyscyplinarnego do Spraw Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie. Przedstawiciele GOPS świadczą poradnictwo pedagogiczne oraz prawne, jak również udzielają wsparcia finansowego i pracy socjalnej/ asystentura rodzin. Rolą GOPS w Orońsku jest również doprowadzenie do wzrostu świadomości i wiedzy społeczności lokalnej o problemie przemocy w rodzinie poprzez realizację kampanii społecznych, udział pracowników w konferencjach czy tematycznych seminariach. Zespół ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie funkcjonujący w strukturach GOPS odpowiedzialny jest również za prowadzenie procedur „Niebieskie Karty”, szkolenia realizację badań oraz prowadzenie bieżących i cyklicznych analiz zjawiska przemocy.

W przypadku tzw. „gorącej przemocy” niebagatelne znaczenie posiadają działania podejmowane przez służby mundurowe czyli Policję. Policja realizuje nie tylko działania prewencyjne (polegające na zapewnieniu mieszkańcom bezpieczeństwa) ale również odpowiedzialna jest za przeprowadzenie interwencji w miejscu zamieszkania, odbywanie wizyt dzielnicowych w miejscu zamieszkania i przeprowadzanie rozmów profilaktyczno-ostrzegawczych. Funkcjonariusze Policji przyjmują również zawiadomienia o przestępstwach, prowadzą postępowania przygotowawcze oraz wszczynają procedurę „Niebieskie Karty”. Policja ściśle współpracuje z GOPS w Orońsku w ramach prowadzenia procedur „Niebieskie karty” oraz w zakresie przeciwdziałania patologiom społecznym poprzez zbieranie i przekazywanie informacji uprawnionym podmiotom, udzielanie pomocy i monitorowanie sytuacji w środowiskach uwikłanych w przemoc, prowadzenie programów profilaktyczno-edukacyjnych w zakresie przemocy rówieśniczej oraz poprzez udzielanie wsparcia logistycznego.

W ramach funkcjonowania na szczeblu powiatowym można wskazać funkcjonowanie Ośrodka Interwencji Kryzysowej, którego rolą pozostaje udzielanie pomocy dzieciom i rodzinom w realizacji podstawowych funkcji rodziny, poprzez zapewnienie schronienia i odseparowania agresora od ofiar przemocy.

Rola w zakresie integracji osób uwikłanych w przemoc przypada również działającej na terenie powiatu Poradni Psychologiczno - Pedagogicznej, która w udzielaniu i organizowaniu przez przedszkola, szkoły, placówki oświatowe i inne instytucje pomocy psychologiczno-pedagogicznej, prowadzi edukację dotyczącą ochrony zdrowia psychicznego wśród dzieci i młodzieży, rodziców oraz nauczycieli, wspomagają wychowawczo i edukacyjnie rodziców, prowadzą terapie dla dzieci i młodzieży w zależności od rozpoznanych potrzeb.

Ważną rolę w rozwiązywaniu problemu przemocy pełnią Prokuratura oraz Sąd. Ta pierwsza odpowiedzialna jest za prowadzenie lub nadzorowanie postępowania przygotowawczego w sprawach karnych, sprawowanie funkcji oskarżyciela publicznego przed Sądami, wytaczanie powództw w sprawach karnych i cywilnych oraz składanie wniosków i udział w postępowaniu sądowym w sprawach cywilnych, gromadzenie dowodów zbieranych przez organy ścigania lub obywateli, przygotowywanie na ich podstawie aktów oskarżenia, kierowanie tych aktów do sądów i następnie reprezentowanie Państwa w sprawach sądowych, które te akty rozpatrują. Prokurator reaguje na doniesienia organów lecz ma obowiązek korzystania z usług powołanych do tego służb (Policji, Urzędów Skarbowych, i Celnych, Policji Karno-Skarbowej oraz Służb Specjalnych). Sąd Rodzinny, któremu podlega gmina Orońsko zajmuje się sprawami z zakresu prawa rodzinnego i opiekuńczego dotyczącymi regulacji stosunków prawnych w rodzinie zarówno niemajątkowych i majątkowych, jej istnienia i funkcjonowania, stosunków wewnątrz rodziny jak i z osobami trzecimi,

demoralizacji i czynów karalnych nieletnich, leczenia osób uzależnionych od alkoholu oraz od środków odurzających i psychoaktywnych.

Nie bez znaczenia dla profesjonalnego wspierania ofiar oraz sprawców przemocy w zakresie prewencji oraz integracji jest współpraca z organizacjami pozarządowymi, które prowadzą poradnictwo prawne, psychologiczne, i pedagogiczne, czy różnego rodzaju oddziaływania dotyczące wspierania rozwoju społeczności lokalnych.

VIII Diagnoza zjawiska przemocy w Gminie Orońsko

Ogólna powierzchnia Gminy Orońsko wynosi 8191 ha (81,91km²). Orońsko jest gminą rolniczą, dominują w niej małe gospodarstwa rolne do 5ha powierzchni. Stanowią one 47% ogólnej powierzchni gospodarstw rolnych. Rolnictwo na terenie gminy nie stanowi obecnie głównego źródła utrzymania mieszkańców. Do największych pracodawców na terenie Gminy Orońsko należy Urząd Gminy, Centrum Rzeźby Polskiej oraz Dom Pomocy Społecznej w Łaziskach. W gminie ma siedzibę 376 podmiotów gospodarczych zarejestrowanych w rejestrze Regon. Spośród nich 84,3% to osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą, z tego 94,7% to mikroprzedsiębiorstwa o liczbie pracujących do 9 osób. Firmy najczęściej prowadzą działalność związaną z handlem i naprawą pojazdów samochodowych (31,9%), budownictwem (17,6%), oraz przetwórstwem przemysłowym (12,2%).

Gmina Orońsko leży na obszarze powiatu szydłowieckiego, na terenie którego występuje najwyższe bezrobocie w Polsce. W gminie Orońsko sytuacja wygląda nieco łagodniej, stopa bezrobocia kształtuje się na poziomie około 23%. Chociaż liczba osób bezrobotnych w każdym roku spada, jednym z podstawowych problemów jest utrzymująca się tu wysoka stopa bezrobocia. Poważnym problemem staje się również grupa osób pozostających bez pracy powyżej 12 miesięcy, a więc trwale bezrobotnych. Aktualnie grupa ta stanowi ponad 60% ogółu bezrobotnych.

Na terenie gminy znajduje się 1 placówka podstawowej opieki zdrowotnej tj. Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Orońsku, który obejmuje opieką medyczną 4 483 pacjentów- mieszkańców gminy Orońsko i okolicznych miejscowości oraz 562 uczniów. W Gminie Orońsko w miejscowości Łaziska istnieje Dom Pomocy Społecznej „Dom Kombatanta” oraz Zespół Placówek Pomocy Dziecku i Rodzinie. Przy zespole placówek działa także Ośrodek Interwencji Kryzysowej świadczący wsparcie rodzinom i osobom, których dotyczy problem przemocy domowej.

Gmina Orońsko realizuje Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii, co stanowi lokalną strategię w zakresie profilaktyki oraz minimalizacji szkód społecznych i indywidualnych wynikających z używania alkoholu i narkotyków.

W przeważającej części gospodarstw matka zajmuje się wychowaniem dzieci i domem, natomiast ojciec pracuje. W ostatnich latach coraz bardziej popularny staje się układ w którym obydwój rodziców pracuje, natomiast dzieci chodzą do szkoły, przedszkola lub zajmują się nimi dziadkowie lub opiekunki.

Rodziny z trudnościami opiekuńczo-wychowawczymi stanowią znaczną część klientów pomocy społecznej. Najczęściej niezaradność rodziny w opiece i wychowaniu własnych dzieci łączy się z dysfunkcjami takimi jak: uzależnienia, przemoc domowa, zaburzenia równowagi systemu rodzinnego w sytuacjach kryzysowych, problemy w pełnieniu ról rodzicielskich, małżeńskich i zawodowych.

Dysfunkcje w rodzinie wyrażają się głównie niedojrzałością emocjonalną, problemami we współżyciu z ludźmi, trudnościami adaptacyjnymi, niezaradnością w prowadzeniu gospodarstwa domowego, problemami wychowawczymi w środowisku rodzinnym i zawodowym. Istotną rolę zgodną z polityką społeczną państwa odgrywa praca socjalna w połączeniu ze wsparciem finansowym lub rzeczowym.

Na terenie gminy istnieją też osoby zagrożone wykluczeniem społecznym. Duża część osób wykluczonych społecznie to osoby podlegające uzależnieniom głównie od alkoholu. Brak jest wiarygodnej statystyki dot. tego problemu. Jednak z obserwacji wynika, że jest to ogromny problem społeczny, wpływający destrukcyjnie na życie rodzinne.

W związku z wprowadzeniem programu 500 + oraz innymi świadczeniami sytuacja w rodzinach w ostatnich latach znacznie się poprawiła. Przyczyniło się to w znacznej mierze do ograniczenia ubóstwa przede wszystkim w rodzinach wielodzietnych.

Z roku na rok wzrasta bezradność w sprawach opiekuńczo wychowawczych, przez co zwiększa się zapotrzebowanie na porady specjalistyczne, terapie skierowane do rodziców opiekunów i dzieci. Z przeprowadzonej pod koniec 2018 roku Diagnozy Zagrożeń Społecznych na terenie Gminy Orońsko wynika iż należy nadal prowadzić kampanie społeczne o możliwości uzyskania wsparcia, prowadzić działania profilaktyczne wśród dzieci i młodzieży, propagować właściwe postawy społeczne i rodzicielskie, kontynuować, dostosować i poszerzać ofertę pomocową do aktualnych potrzeb rodzin, podnosić kompetencje osób działających na rzecz dobra rodziny organizować w sposób atrakcyjny czas dla dzieci i młodzieży usprawniać współpracę między instytucjami.

Poniższa tabela prezentuje przyczyny udzielania pomocy przez GOPS w Orońsku w 2019 r.

Tabela nr 1 Przyczyny udzielenia wsparcia trudnych sytuacji życiowych rodzin pokazuje poniższa tabela (na podstawie danych GOPS w Orońsku za rok 2019)

L.p.	Powód trudnej sytuacji życiowej	Liczba rodzin którym udzielono pomocy
1	Ubóstwo	60
2	Potrzeba ochrony macierzyństwa i wielodzietność	11
3	Bezrobocie	66
4	Niepełnosprawność	62
5	Długotrwała lub ciężka choroba	17
6	Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i w prowadzeniu gospodarstwa domowego – ogółem	1
7	Przemoc w rodzinie	0
8	Alkoholizm	2
9	Zdarzenie losowe	1
10	Trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego	0

Z powyższych danych wynika, że najczęściej pomoc udzielana była z powodu bezrobocia. Znaczną grupę osób korzystających z pomocy stanowią osoby posiadające orzeczenie o niepełnosprawności oraz osoby pozostające w stałym leczeniu specjalistycznym. Bardzo często zdarza się, że w jednej rodzinie występuje kilka powodów trudnej sytuacji jednocześnie.

Z analizy danych statystycznych wynika, że w przeważającej większości osobami na doznawanie przemocy są kobiety natomiast mężczyźni wskazywani są jako osoby podejrzane o stosowanie przemocy domowej. Przemoc to najczęściej spotykana forma agresji interpersonalnej. Wciąż jest to zjawisko trudne do oszacowania. Osoby doznające przemocy najczęściej ukrywają fakt bicia i wykorzystywania przed otoczeniem, rzadko decydują się na fachową pomoc którejs z zajmujących się tym problemem instytucji. Z analizy poniższych danych wynika, iż coraz więcej osób decyduje się na podjęcie terapii oraz korzystanie ze wsparcia psychologicznego jako jednej z form sprzyjającej zmianie postaw wobec przemocy

oraz jako forma radzenia sobie w trudnych sytuacjach kryzysowych a zwłaszcza w sytuacji przemocy w rodzinie.

Złożoność i stopień skomplikowania formalnych jak i emocjonalnych relacji rodzinnych sprawia też, że instytucje często nie są w stanie wniknąć w dotkniętą problemem rodzinę i skutecznie interweniować w przypadku kryzysu. Incydenty przemocy wewnątrzrodzinnej są dość łatwe do ukrycia w początkowej fazie występowania. Trzeba podkreślić, iż przemoc nie jest rozwiązaniem konfliktów rodzinnych i bezpośrednia reakcja na nią, jak również długotrwałe jej skutki przyczyniają się do wewnętrznego rozbitcia rodziny. Z tego powodu ważne jest by osoba doznająca przemocy w miarę możliwości jak najszybciej uzyskała dostęp do profesjonalnego wsparcia psychologicznego. Coraz częściej reakcję na przemoc analizuje się w kategoriach urazu psychicznego, który czyni jednostkę bezsilną, rodzi się strach i poczucie zagrożenia.

Wyodrębniono trzy typy zaburzeń powstałych w wyniku działania urazu:

Zaburzenia pourazowe: czyli odtwarzanie urazu w postaci natrętnych wspomnień, pojawiających się w okresie do sześciu miesięcy od zakończenia działania agresora pod postacią, np.; Odrętwienia uczuciowego, izolowania się od ludzi, „wybuchu” strachu, paniki, agresji, trudności z konsekwentnymi zachowaniami, lęk, depresja.

Zaburzenia adaptacyjne: występują, gdy doświadczenie miało charakter psychospołeczny, pojawiają się w okresie 1 miesiąca od zdarzenia objawiają się lękami, depresją poczuciem niemożności opanowania sytuacji, ograniczeniu zdolności pokonywania codziennych trudności.

Zaburzenia dysocjacyjne: rozpoznawane, gdy po przeprowadzeniu badań medycznych nie stwierdza się przyczyn organicznych, zaburzenia te można określić przekształcanie się nierozwiązanych problemów w objaw fizyczny.

Trudna do zrozumienia niemożność uwolnienia się od przemocy, a także utrzymujące się czasem wiele lat trudności w funkcjonowaniu i lęk, mimo odseparowania od sprawcy i braku realnego zagrożenia to charakterystyka sytuacji psychologicznej ofiar przemocy w rodzinie.

Wspominając o osobach doznających przemocy nie można zapomnieć o osobach stosujących przemoc dla nich również przewidziana jest pomoc psychologiczna w formie oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych jak również działań terapeutycznych. Wsparcie to polega między innymi na:

- powstrzymanie osoby stosującej przemoc w rodzinie przed dalszym jej stosowaniem

- rozwijanie umiejętności w zakresie wychowywania dzieci bez używania przemocy

- uznanie przez osobę stosującą przemoc swojej odpowiedzialności za stosowanie przemocy
- zdobywaniu i poszerzaniu wiedzy na temat mechanizmów powstawania przemocy w rodzinie
- zdobyciu umiejętności komunikowania się i rozwiązywania konfliktów w rodzinie bez stosowania przemocy
- uzyskanie informacji o możliwościach podejmowania działań terapeutycznych.

Tabela nr 2 prezentuje dane statystyczne zebrane w wyniku przeprowadzenia przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Orońsku, analizy wszystkich procedur „Niebieskie Karty”

Tabela 2. Ilość wdrożonych oraz zakończonych procedur Niebieskich Kart w rodzinach w ostatnich latach (na podstawie danych z GOPS)

ROK	Ilość wdrożonych niebieskich kart	Ilość zakończonych niebieskich kart
2017	12	4
2018	7	9
2019	5	5

Dominujące problemy w rodzinach objętych procedura „Niebieska Karta”, które współwystępują ze zjawiskiem przemocy w rodzinie, można skategoryzować w 5 głównych grup :

1. Nadużywanie lub uzależnienie od alkoholu- bardzo istotny jest również fakt, iż problem alkoholowy w rodzinie nie dotyczy tylko i wyłącznie osób podejrzanych o stosowanie przemocy w rodzinie. W toku prowadzenia procedur „Niebieskie Karty” stwierdzono niejednokrotnie, iż problem uzależnienia dotyczy czasami także osób doznających przemocy lub obie strony- osoby doznające i stosujące przemoc. W sytuacjach gdy problem alkoholowy w rodzinie współwystępuje wraz ze zjawiskiem przemocy, mowa jest o nadużywaniu lub uzależnieniu od alkoholu.

2. Problemy socjalno-bytowe (mieszkaniowe, finansowe) – do przemocy lub konfliktów w rodzinach dochodzi na tle problemów życia codziennego, związanych ze strefą socjalno-bytową, np. partycypowania w kosztach utrzymania (opłatach, użytkowania mieszkania), podziału obowiązków, braku pracy jednego z domowników (np. dorosłego dziecka pozostającego na utrzymaniu rodziców), frustracji powodowanej sytuacją życiową (z reguły zawodową).

3. Rozpad związku (małżeńskiego, partnerskiego) i/lub poważny kryzys w związku – do grupy tej należą rodziny, w których doszło do rozpadu związku / małżeństwa, często rozpadu sformalizowanego w postaci orzeczonej separacji lub rozwodu. Do grupy tej należą również rodziny będące w trakcie postępowania rozwodowego, w których zgłoszenie faktu stosowania przemocy bywa czasami traktowane jako pomocne do otrzymania rozwodu z orzeczeniem winy, a zarzewiem konfliktu stają się również kwestie finansowe dotyczące podziału współwłasności małżeńskiej.

4. Problemy opiekuńczo- wychowawcze- w grupie tej główne problemy dotyczą zaniedbań opiekuńczych, niewydolności lub bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych. Kary cielesne i formy przemocy psychicznej, stosowane najczęściej wobec małoletnich, traktowane są jako metody wychowawcze. W grupie tej znajdują się również rodziny stykające się z problemem zdemoralizowania dzieci, skutkującym stosowaniem przez małoletniego lub młodocianego dziecka przemocy, najczęściej wobec rodziców, opiekunów.

5. Zaburzenia lub choroby psychiczne - w przypadku tej grupy, podobnie jak w przypadku problemu alkoholowego, zaburzenia lub choroby psychiczne dotyczą nie tylko osób stosujących przemoc, ale też doświadczających przemocy. Bez wątplenia grupę tą należy uznać za grupę problemów społecznych współwystępujących ze zjawiskiem przemocy w rodzinach objętych procedura „Niebieskie Karty”

Tabela nr 3: Wykaz dzieci z terenu Gminy Orońsko umieszczonych w pieczy zastępczej oraz odpłatność za pobyt. (na podstawie danych GOPS w Orońsku)

ROK	Liczba dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej/placówce opiekuńczo wychowawczej
2017	1
2018	1
2019	2

Ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej stworzyła możliwość przeciwdziałania niekorzystnym zjawiskom poprzez wspieranie rodzin, w tym m.in. poprzez asystenta rodziny.

Tabela nr 5: Rodziny objęte wsparciem asystenta rodziny w latach 2017 – 2019 (na podstawie danych GOPS w Orońsku)

ROK	Liczba rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny
2017	6
2018	8
2019	8

IX Założenia Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy

Program określa szczegółowe zadania do realizacji ukierunkowane na rozwój systemu przeciwdziałania przemocy oraz współpracy międzyinstytucjonalnej, zapewnienie dostępności pomocy osobom i rodzinom dotkniętym przemocą domową, kształtowanie świadomości społecznej w zakresie zjawiska przemocy w rodzinie, doskonalenie kadr zajmujących się diagnozowaniem i pomocą osobom dotkniętym przemocą oraz profilaktykę i edukację mieszkańców gminy Orońsko.

Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Gminie Orońsko ma charakter długofalowy. Działania obejmują lata 2020-2022, w miarę potrzeb mogą ulegać zmianom i udoskonaleniom. Gmina Orońsko od kilkunastu lat podejmuje liczne działania na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie. Są one skierowane zarówno do osób doświadczających przemocy (pomocowe), jak i do osób stosujących przemoc (interwencyjne). Jednym z takich działań było powołanie Gminnego Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie.

Cel główny programu to: zmniejszenie skali i przeciwdziałanie zjawisku przemocy w rodzinie i tworzenie jednolitego, profesjonalnego systemu interwencji i wsparcia dla osób zagrożonych i stosujących przemoc oraz ochrony ofiar przemocy.

Cele szczegółowe:

Cel 1. Zmniejszenie skali zjawiska przemocy w rodzinie		
Współpraca podmiotów w ramach Zespołu	1. Diagnozowanie problemu przemocy w rodzinie.	Realizatorzy:

Interdyscyplinarnego	<p>2.Opracowanie i realizacja planu pomocy w indywidualnych przypadkach</p> <p>3.Rozpowszechnianie informacji o instytucjach oraz możliwościach udzielenia pomocy w środowisku lokalnym</p> <p>4. Monitorowanie sytuacji rodzin dotkniętych przemocą.</p> <p>5.Podejmowanie działań prewencyjnych w środowiskach zagrożonych przemocą.</p>	Zespół Interdyscyplinarny, Policja. GOPS,GKRPA.
Cel 2. Zwiększenie skuteczności działań interwencyjnych wobec osób stosujących przemoc w rodzinie.		
Współpraca podmiotów wskazanych w programie na rzecz skuteczności działań wobec osób stosujących przemoc.	<p>1.Izolowanie sprawców od ofiar przemocy oraz ochrona przed dalszym krzywdzeniem.</p> <p>2.Udzielanie informacji oraz motywowanie sprawców przemocy do udziału w programach korekcyjnoedukacyjnych.</p> <p>3.Przeprowadzanie rozmów z osobami stosującymi przemoc, nadużywającymi alkoholu w celu zmotywowania ich do podjęcia terapii.</p> <p>4.Informowanie sprawców o</p>	Realizatorzy: Zespół Interdyscyplinarny, Policja. GOPS,GKRPA,
	konsekwencjach prawnych stosowania przemocy w rodzinie min. Przez materiały informacyjne.	
Cel 3 Zwiększenie pomocy i ochrony ofiar przemocy w rodzinie		
	1. Prowadzenie pracy socjalnej	Realizatorzy:

1. Zapewnienie wsparcia instytucjonalnego ofiarom przemocy	<p>2. Prowadzenie poradnictwa specjalistycznego w ramach Punktu Konsultacyjnego.</p> <p>3. Edukowanie ofiar w zakresie przysługujących im praw oraz możliwości uzyskania pomocy.</p> <p>4. Rozpowszechnianie telefonu zaufania „Niebieska Linia”</p>	Zespół Interdyscyplinarny, Policja. GOPS, GKRPA, placówki oświatowe, służba zdrowia.
2. Prowadzenie działań interwencyjnych w zakresie przeciwdziałania przemocy.	<p>1. Podejmowanie działań interwencyjnych w ramach procedury „Niebieska Karta”</p> <p>2. Przekazywanie informacji o podejmowanych działaniach przewodniczącemu Zespołu Interdyscyplinarnego.</p>	Realizatorzy: Zespół Interdyscyplinarny, Policja. GOPS, GKRPA, placówki oświatowe, służba zdrowia.
3. Zapewnienie osobom dotkniętym przemocą w rodzinie miejsc w ośrodkach wsparcia	Udzielenie wszechstronnej pomocy osobom i rodzinom w razie konieczności umieszczenia w ośrodku wsparcia.	Realizatorzy: Zespół Interdyscyplinarny, Policja. GOPS.
Cel 4. Podnoszenie świadomości społecznej i wrażliwości na zjawiska związane z przemocą w rodzinie.		
1. Edukacja społeczeństwa w zakresie problematyki przeciwdziałania przemocy w rodzinie.	1. Podnoszenie wiedzy społeczności lokalnej w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie poprzez: - zamieszczanie informacji na stronie internetowej, tablicach ogłoszeń - rozpowszechnianie ulotek, materiałów informacyjnoedukacyjnych - podnoszenie tematyki przeciwdziałania przemocy na imprezach kulturalnych, imprezach rekreacyjnych i integracyjnych.	Realizatorzy: Zespół Interdyscyplinarny, Policja. GOPS, GKRPA, placówki oświatowe, służba zdrowia.

	2.Prowadzenie wśród dzieci i młodzieży profilaktyki w zakresie agresji i przemocy min. poprzez organizację zajęć, prelekcji, realizacje programów profilaktycznych, organizacje wypoczynku z programem profilaktycznym, organizowanie konkursów plastycznych.	Realizatorzy: Policja. GOPS,GKRPA, placówki oświatowe, służba zdrowia.
	3.Organizowanie czasu wolnego dzieci i młodzieży	GKRPA, placówki oświatowe,
Cel 5. Podniesienie poziomu wiedzy i umiejętności osób realizujących zadania związane z przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie w celu poprawy współpracy i skuteczności podejmowanych działań.		
Doskonalenie grup zawodowych zaangażowanych w problematykę przeciwdziałania przemocy w rodzinie.	1.Uczestnictwo w szkoleniach, doradztwie, warsztatach przedstawicieli służb podejmujących działania na rzecz rodzin uwikłanych w przemoc.	Zespół Interdyscyplinarny, Policja. GOPS,GKRPA, placówki oświatowe, służba zdrowia, kuratorzy, Psycholog.
	2. Organizowanie spotkań mających na celu wymianę doświadczeń między pracownikami różnych instytucji wchodzących w skład Zespołu Interdyscyplinarnego	

X Czynniki gwarantujące właściwą realizację Programu

Do pozytywnych czynników umożliwiających realizację Programu należą:

- akty prawne regulujące system przeciwdziałania i rozwiązywania problemów przemocy w rodzinie;
- dobra współpraca i poparcie działań przez samorząd gminny;
- realizowana procedura „Niebieskie Karty”;
- dobra znajomość środowiska przez pracowników socjalnych i dzielnicowych;
- dobra współpraca służb, instytucji i organizacji pozarządowych;
- możliwość korzystania ze wsparcia specjalistów w ramach Punktu Konsultacyjnego.

- podnoszenie kwalifikacji i ciągłe doskonalenie zawodowe osób działających w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie;
- zaangażowanie osób działających w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie;
- postrzeganie przemocy jako jednego z najpoważniejszych problemów społecznych;
- zwiększająca się świadomość społeczna na temat zjawiska przemocy w rodzinie;
- silne więzi rodzinne.

XI Zagrożenia realizacji Programu

Do negatywnych czynników utrudniających realizację Programu należą:

- występowanie sprzeczności pomiędzy istniejącymi przepisami prawa, a możliwością ich zastosowania w praktyce przez organy ścigania i wymiar sprawiedliwości;
- nadal funkcjonujące w społeczeństwie mity, przekonania i stereotypy na temat przemocy w rodzinie;
- występowanie w rodzinach patologii (m.in. alkoholizm i przestępczość);
- rozpad więzi rodzinnych;
- ubóstwo;
- niski poziom wiedzy społecznej nt. możliwości korzystania z pomocy;
- brak współpracy rodziny w zakresie przewycięzania kryzysów;
- bierność świadków przemocy w rodzinie (rodzina, środowisko sąsiedzkie);
- niska skuteczność oddziaływań terapeutycznych wobec osób uzależnionych;
- niewystarczająca skuteczność oddziaływań interwencyjno-motywacyjnych wobec osób stosujących przemoc;
- brak zaplecza zabezpieczającego egzekucje egzmisji sprawców przemocy;
- niewystarczająca skuteczność działań związanych z ochroną osób doznających przemocy;

- niewystarczająca współpraca instytucji odpowiedzialnych za przeciwdziałanie przemocy w rodzinie oraz placówek leczenia odwykowego (słaby przepływ informacji – czynnik ludzki, niedopracowane procedury);
- problem wypalenia zawodowego osób/służb realizujących zadania związane z przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie;
- brak motywacji ekonomicznej dla członków zespołu interdyscyplinarnego.

XII Harmonogram realizacji Programu

Program realizowany będzie na terenie Gminy Orońsko w latach 2020 - 2022. Wdrażanie programu rozpocznie się po jego uchwaleniu, a działania zaplanowane do realizacji w ramach Programu będą wdrażane w formie ciągłej.

XIII Przewidywane efekty i rezultaty

Wszelkie cele i działania zaplanowane do realizacji w ramach niniejszego Programu mają służyć przede wszystkim poprawie sytuacji rodzin doznających przemocy, jak i ochronie rodzin zagrożonych przemocą. Realizując działania zawarte w Gminnym Programie Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na lata 2020-2022 planuje się osiągnąć następujące efekty:

1. Ustawiczne działania interdyscyplinarne w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie w ramach pracy Gminnego Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie.
2. Świadczenie kompleksowej pomocy dla osób doświadczających przemocy oraz świadków przemocy w rodzinie.
3. Zwiększenie dostępności profesjonalnej pomocy, jak i poradnictwa specjalistycznego zarówno dla osób doznających przemocy w rodzinie, jak dla osób stosujących przemoc w rodzinie.
4. Zwiększenie poziomu wiedzy osób stosujących przemoc na temat skutków prawnomoralnych przemocy w rodzinie.
5. Nabycie przez dzieci i młodzież umiejętności i wiedzy na temat podstawowych zasad przeciwdziałania przemocy.
6. Nabycie przez rodziców wiedzy i umiejętności na temat właściwych ról i postaw.

7. Zwiększenie efektywności pracy pracowników służb i instytucji udzielających pomocy z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie.
8. Zmiana postaw mieszkańców Gminy Orońsko wobec zjawiska przemocy w rodzinie.

XIV Monitorowanie, sprawozdawczość i środki finansowe na realizację Programu

Monitorowanie realizacji programu odbywać się będzie w oparciu o sprawozdawczość podmiotów zaangażowanych w jego realizację.

Źródłem finansowania zadań Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w latach 2020-2022 są środki finansowane z budżetu gminy, dotacje oraz środki pozabudżetowe pozyskiwane z innych źródeł.

PRZEWODNICZĄCY
RADY GMINY

inż. Sylwester Kozicki

